

Els catalans i Llatinoamèrica (s. XIX i XX)

Viatges, exilis i teories

C. ALBERT, R. FRIEDLEIN
i I. MARTÍ (EDS.)

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

la mercè

**Textos
i Estudis
de Cultura
Catalana**

217

Els catalans i Llatinoamèrica (s. XIX i XX):
Viatges, exilis i teories

**ELS CATALANS
I LLATINOAMÈRICA
(S. XIX I XX)**

Viatges, exilis i teories

Edició a cura de
Corinna Albert, Roger Friedlein
i Imma Martí Esteve

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
2017

- Said, Edward W., 9-10, 43-45, 56, 58, 126-127, 130, 239, 241.
 Salazar, Neus, 46.
 Salazar Bondy, Sebastián, 287.
 Sales, Joan, 12, 98, 258, 260, 268.
 Salinas, Pedro, 222.
 Salvà, Maria Antònia, 47.
 Salvat-Papasseit, Joan, 271.
 Sánchez Albornoz, Claudio, 219, 222.
 Sandeau, Jules, 246.
 Sangermán, Víctor, 176.
 Sarmiento, Domingo Faustino, 9, 324.
 Sarsanedas, Jordi, 273-275.
 Scott, Walter, 300-301, 305, 308, 311.
 Sender, Ramón J., 148.
 Seras, Fivaller, 230, 240, 331.
 Serra, Xavier, 247.
 Shakespeare, William, 231, 233, 255, 335.
 Sierra, Justo, 6.
 Soldevila, Carles, 224.
 Soler i Pla, Joan, 189.
 Soler, Jordi, 9, 16, 285-286, 293-294, 296-298, 343.
 Soler, Frederic, 179-180, 189.
 Soler Güell, Tomàs, 200.
 Spivak, Gayatri Ch., 44.
 Steinle, Edward von, 306.
 Stevens, Wallace, 236.
 Stevenson, Robert Louis, 34, 42.
 Storni, Alfonsina, 237.
 Talavera, Julio, 181.
 Tàpies, Antoni, 272.
 Tarradellas, Josep, 219.
 Tasis, Rafael, 19, 100, 111.
 Tavani, Giuseppe, 143, 146.
 Teixidor, Joan, 273-276.
 Tolstoi, Lev, 223, 231.
 Torrendell, Joan, 236, 240.
 Torre, Guillermo de, 222, 249.
 Torres, Estanislau, 100, 111.
 Triadú, Joan, 133, 145, 271, 273-275, 279.
 Tusell, Xavier, 195-197.
 Untermeyer, Louis, 236.
 Urgoiti, Julián, 215.
 Valéry, Paul, 234, 253.
 Valldeperes, Manuel, 233.
 Valle-Inclán, Ramón María del, 244.
 Vallès i Ribot, Josep M., 181.
 Vallès, Pau, 216.
 Vargas Coto, Joaquín, 200.
 Vargas, Germán, 114-115, 131.
 Vargas, Getúlio, 72-73.
 Vázquez-Figueroa, Alberto, 62.
 Vehils, Rafael, 215.
 Ventosa, Joan, 215.
 Ventura Sureda, Joan, 232.
 Verdager, Jacint, 9, 83, 180, 231, 271, 278, 336.
 Vianna Moog, Clodomir, 68, 84.
 Vidal Claramonte, África, 43-45, 58.
 Vidal de Valenciano, Eduard, 180.
 Vidal, Lluís G. de, 176.
 Vilar, Manuel, 301-305, 308-311.
 Villà, Miquel, 247.
 Vinyes, Ramon, 9-11, 15, 109, 113-131, 343, 345.
 Vinyoli, Joan, 273-276.
 Vives, Pere, 235-236, 242.
 Woolf, Virginia, 216, 223, 335.
 Xammar, Eugeni, 193, 199-200.
 Xirgu, Margarida, 14, 219, 243-247, 250, 342.
 Zalamea, Jorge, 115, 214.
 Zanné, Jeroni, 236.
 Zapata, Emiliano, 152, 156-158, 160-161, 163.
 Zola, Émile, 248, 250.
 Zorrilla de San Martín, Juan, 237.
 Zulueta, Lluís de, 223.
 Zweig, Stefan, 10, 68, 71-72, 84.

ÍNDEX GENERAL

Pròleg	5
I. LITERATURA DE VIATGES	21
MARGARIDA CASACUBERTA: <i>Del Born al Plata</i> de Santiago Rusiñol: l'Argentina vista per un «antimodern»	23
PILAR GODAYOL: Viatjar, traduir, (re)escriure: Aurora Bertrana i el tròpic	43
ROGER FRIEDLEIN: Josep Pla reconfigura el tròpic: viatges i textos del Brasil (1958-1961)	59
II. LITERATURA D'EXILI	87
MONTSERRAT CORRETGER: Escriure l'exili: Mèxic, Santo Domingo i Xile en la narrativa de Vicenç Riera Llorca, Domènec Guansé i Odó Hurtado	89
IMMA MARTÍ ESTEVE: Els contes de Ramon Vinyes: transferències i actualitzacions des de l'exili colombià	113
LLUÍS QUINTANA: El malentès en l'obra mexicana de Calders	133
MARTÍ SOLER: Agustí Bartra: del mite de Quetzalcóatl a la Revolució mexicana	147
III. PREMSA I MÓN EDITORIAL	169
LLUÍS COSTA: La comunitat imaginada per la premsa catalana a Cuba	171
JOSEP M. FIGUERES: Josep Carner al <i>Diario de Costa Rica</i> (1924-1926)	193
MANUEL LLANAS I RAMON PINYOL: Un editor català a Llatinoamèrica a partir de 1936: Antoni López Llausàs ...	213

IV. TRADUCCIÓ	227
MONTSERRAT BACARDÍ: Traducció i expatriació: Les revistes <i>Catalunya</i> i <i>Ressorgiment</i> de Buenos Aires	229
TERESA JULIO: Irene Polo, una traductora transatlàntica a l'exili	243
EUSEBI COROMINA POU: Josep Carner: les vicissituds de <i>Misterio de Quanaxhuata</i>	251
RAMON FARRÉS: «Quinze poetas catalães»: l'antologia de João Cabral de Melo Neto que va donar a conèixer la literatura catalana al Brasil	269
V. TRANSFER DE TEORIES	281
MARCO THOMAS BOSSHARD: Amantes bilingües y rojos de ultramar entre heterogeneidad, transculturación e hibridez: El reto de la teoría cultural latinoamericana para la literatura catalana (escrita en lenguas diversas)	283
MONTSERRAT GALÍ BOADELLA: Rafael de Rafael i Vila: editor, periodista, crític d'art i difusor del romanticisme natzarè a Mèxic	299
CORINNA ALBERT: La contística de Ferran de Pol i la teoria de la transculturació narrativa	313
Autores i autors d'aquest volum	331
Trajectòries americanes	339
Índex onomàstic	345

Fins a l'era digital, les relacions dels catalans amb Llatinoamèrica s'han teixit arran del desplaçament físic. Els viatges, els exilis i les migracions els han dut cap als grans centres de presència catalana, a Cuba, Mèxic i a l'Argentina, però també a ampliar la traça cap a altres països, a Colòmbia o Costa Rica, a Xile o al Brasil. Com a fruit del contacte d'aquests catalans i catalanes amb Llatinoamèrica tenim textos ficcionals i factuais, originals i traduccions, en format de llibre o a la premsa, i en català, castellà i portuguès. Més encara, al segle XXI s'ha accentuat la circulació de textos i teories sense la deslocalització de les persones. Entre els protagonistes de la circulació d'idees entre Catalunya i Llatinoamèrica hi compten noms reconeguts com Santiago Rusiñol, Josep Carner, Agustí Bartra o Josep Pla, però hi continua havent un reguitzell de trajectòries llatinoamericanes per explorar. Aquest llibre analitza la petjada textual dels catalans a Llatinoamèrica i l'impacte de Llatinoamèrica als textos dels catalans durant els segles XIX i XX des de l'òptica del segle XXI.

TEXTOS I ESTUDIS DE CULTURA CATALANA

ISBN 978-84-9863-925-8

9 788498 183925